

Н.С. СКРЫПНИК МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ СТИМУЛИРОВАНИЯ У СТУДЕНТОВ ПОЗИТИВНО-АКТИВНОЙ МОТИВАЦИИ К ФОРМИРОВАНИЮ И РАЗВИТИЮ СУБЪЕКТНОЙ ПОЗИЦИИ

Резюме. В статье представлено методическое обеспечение стимулирования у студентов позитивно-активной мотивации к формированию и развитию субъектной позиции, а также к самовыражению и самореализации в различных видах деятельности и общении как педагогического условия формирования субъектной позиции студентов высших технических учебных заведений во внеаудиторной деятельности.

Ключевые слова: методы, мотивация, субъектная позиция, студенты, высшее техническое учебное заведение, внеаудиторная деятельность.

N.S. SKRYPNYK. THE METHODOICAL PROVISION OF STIMULATING THE STUDENTS' POSITIVE AND ACTIVE MOTIVATION TO FORMATION AND DEVELOPMENT OF SUBJECT POSITION

The summary. The methodical provision of stimulating the students' positive and active motivation to formation and development of subject position, and also to self-expression and self-realization in various activities and communication as pedagogical condition of forming subject position of students at higher technical educational institutions in extracurricular activities has been represented in the article.

Key words: methods, motivation, subject position, students, higher technical educational institution, extracurricular activities.

Рекомендовано до друку.
Д-р. пед. наук, проф. В.М. Руденко.
Одержано редакцією 21.01.2016 р.

УДК: 378

Р.Г. НАЙДА

**ПАРАДИГМА ЖИТТЄТВОРЧОСТІ
В АКМЕОЛОГІЧНОМУ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ**

Резюме. У статті проаналізовано питання підготовки фахівців дошкільної освіти, розкрито особливості реалізації парадигми життєтворчості в контексті акмеологічного розвитку особистості майбутнього вихователя. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури визначено основні стратегії успішного розвитку ідеї педагогіки життєтворчості, мета якої полягає у формуванні педагога-дошкільника, рівень підготовки якого гармонійно поєднує психологічну та педагогічну культури людей, розвиток самосвідомості та творчого інтелекту, свободу самовизначення відповідно до своїх життєвих цілей і пріоритетів. Визначено, що для формування освітніх компетенцій в ході підготовки майбутніх спеціалістів необхідно впроваджувати акмеологічний підхід, що сприяє компетентнісному розвитку знань, умінь у студентів.

Ключові слова акмеологічний підхід, майбутній вихователь, професійні якості, стратегії, парадигма життєтворчості, психолого-педагогічні та особистісні якості, самореалізація, саморозвиток.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Проблема підготовки фахівців дошкільної освіти у сучасних умовах, народження новаторських досліджень, прогресивних освітніх стратегій, пріоритетності духовних орієнтацій у суспільстві і у власному житті постає гостро та на часі. Тому сьогодні ведеться інтенсивний пошук нової моделі підготовки майбутніх вихователів, яка б у повній мірі задовольнила потреби сучасного цивілізаційного розвитку суспільства.

Реформування освітньої парадигми вимагає досконалої підготовки конкурентоспроможних фахівців дошкільної ланки. Серед завдань Державної цільової програми розвитку дошкільної освіти до 2017 року визначено необхідність модернізації психолого-педагогічної, методичної, практичної підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів [2, 4].

У концепції освіти XXI століття, підкреслюється: система освіти повинна вирішувати численні проблеми, що ставить перед нею інформаційне суспільство в перспективі неперервного збагачення знань і виконання обов'язків громадянина, який відповідає вимогам нашого часу.

В ході оновлення шляхів підготовки компетентних фахівців в галузі дошкільної освіти, вагомий внесок здійснює педагогічна акмеологія, розглядаючи «акме» як результат саморозвитку особистості протягом життя, вміння володіти своїми творчими ресурсами як у професійній діяльності, так і в особистому розвитку. З огляду на це набуває актуальності твердження академіка С. Гончаренка про те, що реально захищеною в соціальному відношенні може бути лише широко, фундаментально освічена людина, здатна гнучко перебудувати напрям і зміст своєї професійної діяльності у зв'язку зі змінами виробничих технологій або вимог ринку праці. [2]

Актуальність проблеми побудови освітньо-виховного процесу на основі парадигми життєтворчості зумовлена загостренням протиріч між підходами до підготовки майбутніх фахівців та вимогами сучасного освітнього простору і його складовими. Тому, для створення ефективної системи підготовки майбутніх вихователів необхідно виявити педагогічні умови оволодіння мистецтвом життєтворчості.

© Р.Г. Найда, 2016

Відтак, дослідження проблеми педагогіки життєтворчості в процесі становлення особистості зумовлює необхідність звернення до потенціалу педагогічних технологій життєтворчості, оскільки антропологічним імперативом розвитку особистості виступає її життєва модель.

Аналіз останніх досліджень та публікацій дає можливість стверджувати у посиленій увазі до проблеми становлення майбутнього вихователя на засадах акмеологічного підходу. Так, визначенню структури та змісту підготовки спеціалістів, шляхів формування фахових умінь майбутніх педагогів присвятили свої праці Ю. Бабанський, В. Безпалько, В. Бондар, Л. Вовк, І. Зазюн, І. Підласий. Дослідження гуманістичного характеру професійного становлення фахівця здійснювалися як на теоретико-методологічному так і на емпіричному рівнях. Зокрема, проаналізовано чинники та особливості формування духовної особистості Б. Алфімовим, С. Білухою, О. Захаренко, А. Сологуб, Т. Поніманською, І. Дичківською; обґрунтовано складові професіоналізму в наукових розвідках Л. Мітіна, О. Мороз, Н. Ничкало, О. Шарова, М. Ярмаченко. Предметом уваги дослідників стали педагогіка життєтворчості, самореалізація особистості в навчально-виховному процесі.

Вивченням проблеми саморозвитку та самовдосконалення особистості у педагогічному контексті займаються В. Андрєєв, І. Демаков, С. Карпенчук, В. Максимов. Ідея досягнення «вершинності» учасниками педагогічного процесу розроблена С. Пальчевським.

Науковцями проведено ряд досліджень, де наголошується на важливості та необхідності впровадження нових підходів до формування особистості успішного педагога в умовах нової освітньої парадигми.

Метою статті є висвітлення стратегії успішного розвитку ідеї педагогіки життєтворчості, мета якої полягає у формуванні педагога-дошкільника, рівень підготовки якого гармонійно поєднує психологічну та педагогічну культури людини.

Виклад основного матеріалу. Акмеологічний розвиток особистості майбутнього фахівця в сучасній педагогічній науці розглядається як інтегральні утворення, що забезпечують ефективну реалізацію завдань з формування професійних компетентностей. С. Пальчевський, у свою чергу, констатував, що сьогодні, у зв'язку з тим, що проявляється підвищений інтерес суспільства до розвитку професіоналізму в діяльності особистості, більшість акмеологічних досліджень мають в основному прикладний характер. Стратегія самореалізації особистості розглядається в руслі професійної діяльності [5, 15].

Пріоритетним напрямом педагогічної діяльності виділяють педагогіку життєтворчості, яка у контексті духовної самореалізації особистості досліджує педагогічний пошук, творчість, майстерність, культуру та розвиток майбутнього педагога. Б. Ананьєв стверджував, що саме у суб'єктивній картині життєвого шляху віддзеркалюються етапи соціального та індивідуального розвитку особистості [3, 22].

Концептуальні ідеї педагогіки життєтворчості передбачають нові стратегічні цілі у підготовці майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. І. Єрмаков вважав, що сьогодні гостро стоїть завдання осмислення й пізнання нових педагогічних реалій, оволодіння новою філософією освіти, відкритої до таємниць життя людини, її прагнень, життєвого й духовного світу, покликаної розкрити шляхи само актуалізації й самореалізації особистості. [7, 16]

Майбутньому вихователю для успішного професійного пошуку та вирішення педагогічних ситуацій необхідно розв'язати першочергове завдання – розкриття власних, особистісних цінностей, тобто оволодіти новою складовою освіти – парадигмою життєтворчості.

Досліджуючи особливості підготовки майбутнього педагога, актуальності набуває необхідність пошуків нових технологій, провідне місце серед яких займає технологія життєтворчості. Різновидом даної технології є адаптивний, під час якого відбувається самовизначення суб'єкта; перетворювальний, який полягає в тому, що суб'єкт стає соціально активним, тобто студент включається в навчально-виховний процес і стає його активним учасником. В даних різновидах технологій визначається потреба у свідомому ставленні до процесу свого життя. О. Леонт'єв стверджував, що в основі становлення і функціонування особистості лежить ієрархія потреб, які мотивують людину до діяльності. [4]

Потреба в саморозвитку та самовихованні обумовлена перспективними напрямками самореалізації. В ході застосування технологій самореалізації формується свідомий суб'єкт, реалізатор власної життєвої програми. Проте такі новоутворення повинні бути мотиваційно-ціннісними та когнітивно-пізнавальними сферами студентів в процесі фахової підготовки. Х. Шапаренко пропонує науково обґрунтовані структурні компоненти професійної компетентності майбутнього вихователя дітей дошкільного віку на засадах акмеологічного підходу: особистісний, змістово-процесуальний, рефлексивно-оцінювальний, креативний. [9]

Відповідно визначених технологій життєтворчості, реалізують потреби особистості у творчості, розвитку сенсу життя та одухотворення процесів життєдіяльності.

Формування життєтворчої компетентності допомагає цілеспрямовано розв'язати завдання, що стоять перед майбутнім педагогом, досягти вершини «акме» у професійній діяльності, де професіоналізм як категорія педагогічної акмеології, є якісною характеристикою, пов'язаною з якістю вирішення професійних завдань в умовах обмежень і наказів, що накладаються нормами, принципами і правилами професії.

Умовами успішного виконання поставлених завдань є створення особистісно-гармонійної моделі поведінки студента, організації особливого акмеологічного середовища, утвердження власної акмеологічної позиції, розвиток інноваційного творчого потенціалу, самоосвітня діяльність студента, залучення студентів до науково-дослідної діяльності.

Сформована соціальна модель життєздійснення включає центральну системоутворюючу цінність, яка є компонентом моделі життєвої орієнтації самореалізації. С. Рубінштейн зазначає, що весь механізм реалізації

своїх потенцій людина може здійснити на креативному рівні, виражаючи універсальність, оригінальність та індивідуальність. [8]

В умовах інновацій у сфері освіти самореалізація особистості студента відбувається у духовній, творчій, виконавській, професійній площині. Особистісна самореалізація досягається шляхом орієнтацій на цінності. В особистому плані цінність може бути визначена як таке ставлення до предметів і явищ дійсності, яка показує людині її істинне благо, розкриває перед нею можливості життя здатного принести найбільше щастя. Тому в ході організації освітньо-виховного процесу варто керуватися акмеологічним підходом, як пріоритетним напрямком, який відображає основоположні ідеї прогресивного саморозвитку, самоорганізації та професійного становлення.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На основі аналізу філософських, психолого-педагогічних, акмеологічних джерел можна дійти висновку про те, що проблема становлення майбутнього фахівця на засадах педагогіки життєтворчості є актуальною. Якість підготовки сучасного педагога залежить від утвердження нової моделі формування педагога, який буде носієм духовності, професіоналізму, є творцем власної життєвої програми.

Перспективу подальших досліджень окресленої проблеми розглядаємо в аналізі рівнів сформованості життєвої компетентності у майбутніх фахівців дошкільної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям / С.У. Гончаренко. – К.: АПН України, 1995. – 145с.
2. Концепція Державної цільової програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року. – К.: Ред. жур. «Дошкільне виховання». – 2010. – 10 с.
3. Кузьмина Н.В. Акмеологическая теория повышения качества подготовки специалистов образования / Н.В. Кузьмина. – М.: Исслед. центр проблемы качества подготовки спец-тов, 2001. – 144 с.
4. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность / А.Н. Леонтьев. – М., 1997. – 304 с.
5. Пальчевський С.С. Акмеологія: навч. посібник [для студентів вищих навч. закладів] / С.С. Пальчевський. – К.: Кондор, 2008. – 308 с.
6. Панченко С.М. Підготовка молоді до особистісної життєтворчості – вимога часу / С.М. Панченко // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – К.: Пед. преса, 2000. – Т.2. – Ч.6. – С. 58-63.
7. Психологія, педагогіка життєтворчості: навч.-метод. посібник / ред. рада: В.М. Доній, Г.М. Несен, Л.В. Сохань [та ін.]. – К., 1996. – 792 с.
8. Рубинштейн С.Л. Проблемы общей психологии / С.Л. Рубинштейн. – М.: Педагогика, 1973. – 423 с.
9. Шапаренко Х.А. Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів на засадах акмеологічного підходу / Х.А. Шапаренко. – Рукопис.

Р.Г. НАЙДА. ПАРАДИГМА ЖИЗНЕТВОРЧЕСТВА В АКМЕОЛОГИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ ЛИЧНОСТИ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА

Резюме. В статье проанализированы вопросы подготовки специалистов дошкольного образования, раскрыты особенности реализации парадигмы життєтворчества в контексте акмеологического развития личности будущего воспитателя. На основе анализа психолого-педагогической литературы определены основные стратегии успешного развития идеи педагогики життєтворчества, цель которой состоит в формировании педагога-дошкольника, уровень подготовки которого гармонично сочетает психологическую и педагогическую культуры людей, развитие самосознания и творческого интеллекта, свободу самоопределения в соответствии со своими жизненными целями и приоритетами. Определено, что для формирования образовательных компетенций в ходе подготовки будущих специалистов необходимо внедрять акмеологический подход, способствует компетентностного развития знаний, умений студентов.

Ключевые слова: акмеологический подход, будущий воспитатель, профессиональные качества, стратегии, парадигма життєтворчества, психолого-педагогические и личностные качества, самореализация, саморазвитие.

R.G. NAIDA. PARADIGM OF LIVING-ART IN ACMEOLOGICAL DEVELOPMENT OF PERSONALITY OF FUTURE SPECIALIST

The summary. In the article was analyzed the questions about the preparation the experts of pre-school educational system, was cleared the features of realization the paradigm of the living-art in the context of the acmeological progress of the future educators personality. Based on analysis philosophy and psycho-pedagogical literature, was identify basic strategies of successful development of the living-art pedagogical idea, which has for the aim the formation pre-school-pedagogue with the self-preparation level, that connect psychological and pedagogical peoples culture, the development of self-awareness and creative intelligence, the liberty of the self-determination in accordance to the life goals and priorities. Was identify, that for the formation educational competences during the preparation future specialists it is necessary to root the acmeological access, that promote the growth of knowledge's and skills in the students.

Key words: acmeological access, future educator, professional skills, strategies, paradigm of living-art, self-determination, self-realisation.

Рекомендовано до друку.
Д-р. пед. наук, проф. Я.В. Сверлюк.

Одержано редакцією 04.02.2016 р.